Rimaszombat, 1891. február 5. 6. szám. Tizenkettedik évfolyam.

A szerkesztő lakása:
Rimaszombat, Deák Ferencz-u. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:
Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESITŐJE.“

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:
Rimaszombat, Ujváros-uteza 8. szám alatt (Tóthy-féle házban) **R. Vozáry Gyula** tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetmény, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:
Egy háromhasábos petitsor tértfogata . . . . . 6 kr.
Bé yezdij minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:
Egy sor . . . . . 20 kr

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros-utcza Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai póstahivatal. Az előfizetés legczélszerübben posta-utalvány utján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Nagybőjti elmélkedés.

Nos! a gyümölcs hullni kezd, — azt mondják, érik!

A vármegyei közigazgatás reformáltatni fog; alakjának egyes vonásai vetik árnyékukat!

Tehát elérkezett az idők teljessége, midőn a néhai „Hon“ országos eszü, ezer darabbal jubillált vezérczikk irójával Bismarck herczeg felkiálthat, hogy: „videant consuli.“

Bismarck herczeg? — Mi köze hozzá? —

Történt pedig, hogy „anno dazumal“ kereskedelmi szerződésről volt volna szó, melynek megkötésének előfeltételéül az a tétel állott volna, hogy a „Panduren-Wirtschaft“ megszünik és egéséges állami közigazgatás szerveződik. — Ha nem — hát nem!

Hiszen, de az állami közigazgatást Grünwald elébb találta fel, — nemzetiségi czélokra.

Hát hiszen, nagy elmék találkoznak. És miért ne vette volna Bismarck Grünwaldtól kölcsön az eszmét, mikor az az ő álláspontjával oly gyönyörüségesen talált; — sőt jobban illett, mint a Grünwaldéhoz!

Nem is lehet annál lélekemelőbb, mint hüségesen dolgozni — a régiek szólás formája szerint — pour le roi de . . . . . .

Meg is lesz érte a jutalom! — felszabadul a marhakivitel.

Hiszen, ha azzal vége volna! az az hogy:

Hát nem örvendetes dolog az, ha a kormány a saját közegei nyakába akasztja mind azt a gondot és fáradságos munkát, mely addig a szegény vármegye zaklatott és meghurczolt tisztviselőit terhelte, fárasztotta s végre is a vármegyei bizottság és közgyülésének rovatott a számlájára mint mulasztók!

Hát, nem boldogság az — összetett kézzel nézhetni a világ folyását?

Latni azt a lélekemelő látványt, hogy készíti utját a parlamenti absolutismus a miniszteri mindenhatóságnak; és hogy forgatja meg utján a mindenható parlamentet az absolut miniszter?

Bizonyára, ha a közönséges polgári józan ész képes volna Leibnitztől Kanthoz emelkedni, — barna hajlandósággal az Amphiboliából kibontakozni, hogy a Ding an sich megismerésére szert tehessen: nem bámulna többé a felett, hogy a fegyverrel támogatott béke antecedenséből, az egyéni, polgári és politikai szabadság megkényszerzubbonyozása következik. — Az is csak uniformis!

Avagy — kifejezi-e a puszták oroszlánya az erőt, az erőnek öntudatát, — az öntudat nyugalmát, a nyugalom stabiiltását? mint azt a budapesti lánczhid fő diszoroszlányain láthatni?

Európa diszoroszlánya!

És az élet?

Ne tessék félni. Nem lesz abból mindjárt diszoroszlány! mert hát hiszen — mi fog változni.

Nyikorgott, döczögött Kun László szekere, kátyun buczkán vonszolta át a gebe. — Sineket kap talpa alá, villamos erőt a gebe inaida. Ez az egész.

A munkának helyesen kell felosztva lenni; a munkaerőnek okosan csoportositva — akkor a felelősség elve a legvégső következményekig leolvasható, még a kormányfő irányában is! vállalkozik rá!

Melyik forum előtt, kicsoda vádlóval, mig a hatalom a gépezet felett, kezeiben van? Ki kérdené azt?

Elég az hozzá, hogy pénze, végrehajtó közege nem lesz ugyan a vármegyének (tudta-e használni, tudott-e rá ügyelni mig volt) de lesz nagy tanácsa, kis tanácsa. — nagy terme, kis terme, — nagy harangja és kisharangja (parádézhat vele) mint a hogy azt még a vasuti forgalom ideje előtt, boldogult Kristóf bácsi a megyei magtár szervezeti szabályrendeletben oly nagy politikai előrelátással tervezte volt.

Lesz Landráth, lesz Kreiszráth!

S ha egykor a piknyi főkötő ismét Komáromig lenyutózhatik, nem talál többé a magyar sikságon „Ázsiai állapotokat,“ hanem a Liszt és Roscher „magyarositott“ nemzeti életét: duzzadó erővel, lángoló hazaszeretettel és elolthatlan vitéz lelkesedéssel . . . .

Sic on non vobis . . . .

Ósdi Rökönyő.

Egy hang a selyem iparról.

I.

A selyem ipar Magyarországon a század első felében történt kisérletek és a negyvenes években elért fejlődési maximum után, azt hiszem, leginkább a nép közönyössége, de részben az eperfa hiány következtében is rohamos hanyatlás után végre teljesen megszünt.

E kisérletek azonban mindenesetre elegendők voltak arra, hogy:

1. Kétségtelenül be legyen bizonyitva, miszerint Magyarország területének legnagyobb része a selyemtenyésztésre alkalmas.

2. Ezen iparág annyira jövedelmező, hogy ennek minél nagyobb mérvbeni fejlesztése Magyarország lakosai és ezek között különösen a szegény nép anyagi jólétének előmozditására nagyon is kivánatos, mert ezzel közvetve az ország jóléte is nagy mértékben fokozódik.

3. Ezen iparág iránt a nép oly kevés érzékkel bir, és azok is, kik ez iparral foglalkozni megkisértik, egyes haszonlesö üzérek nyereségvágya által annyira elidegenittetnek ennek üzésétől, hogy ennélfogva — ha az ez iparágból származó jelentékeny haszonról az állam le nem akar mondani, — okvetlen szükséges nemcsak a népet ezen iparüzés jövedelmezőségéről felvilágositani, s ez okból azt vele megkedveltetni, hanem gondoskodni is azon módokról, melyek elejét vegyék az üzérek nyerészkedés vágyának, hogy e

TÁRCZA.

Gömörvármegye népköltészetéről.

Irta: Ladányi Béla.

Szép a gyönyörü virágokkal, tropikus égalji növényekkel, mesterséges vizesésekkel, szökőkutakkal müvészesen berendezett angol kert, de mindig sokkal közvetlenebb hatásunak és szebbnek találom a szabad természet egyszerü ligetét a zöld pázsit füszálai közül kikandikáló virágaival, árnyas fáival, csobogó csermelyével s természetes zugóival.

Szeretem, nagyon szeretem olvasni Czuczor „Augsburgi ütközet“-ét; szeretem „Zalán futását“ az ő pattogó hexametereivel s tősgyökeres magyarságával, de sokkal inkább elvarázsolja lelkemet az a bübáj, mely Petőfi „János vitéz“-ének, Arany „Toldi“-jának vagy Tompa virágregéinek“ nyelvezetéből sugárzik ki. Szeretem — mondom — Czuczort; szeretem Vörösmartyt, mert magyarul s mégis abban a formában hallom őket megszólalni, melyben Homérnek, a költők királyának remek Iliását s Odysseáját, de még jobban szeretem Petőfit, Aranyt meg Tompát, nemzetünk költészetének e három kimagasló alakját, mert ők a nép egyszerü, mesterkéletlen s szivhez szóló nyelvén beszélnek, a hogy előttük senki sem.

Szeretem, nagyon szeretem hallani a nép faragatlan fiának ajkáról a „Juhász legény, szegény juhász legény“ kezdetü dalt, vagy ezt: „Befordultam a konyhába“; de nem kevésbbé szeretem azt is, mikor olyan dalokat énekelget, melyeknek szerzőjét még a legtudósabb, irodalommal foglalkozó férfiu sem tudná megnevezni.

Igen, szeretem. Szeretem a népköltészetet!

Ez a különös vonzalom szolgáljon tehát mentségemül arra nézve, hogy ily nagy fába vágtam a fejszémet; ez szolgáljon mentségül — ha kell, — hogy megyénk népköltészetét választottam jelen tanulmányom tárgyául.

Valamely nép vagy vidék népköltészetéről irni — tudom — nagy és nehéz feladat, mert a népköltészet olyan, mint a hegyek s sziklák tövében fakadt örökké buzgó forrás, melynek minden cseppjét megizlelni ember feletti dolog.

E szerint szándékomban sem lehet, hogy e kis munkának a kezdeményezésen kivül más érdemet tulajdonitsak.

De hogy csak némileg is helyes képét nyujthassam megyénk népköltészetének, valamint a vegyész, ki valamely forrásnak a vizét elemezni akarja, bizonyos mennyiséghez, ha jól tudom, a liter egységhez köti magát, ugy én is csak nagyon szük határok közé szoritott téren vagyok kénytelen mozogni, a mennyiben csakis az irodalom és a közönség előtt ismeretes népköltéményekre terjeszkedhetem ki. Ilyen pedig, tekintve megyénk elég nagy számu lakosságát, melynek legnagyobb része a palócz elemhez tartozik, e szerint tehát nagyon dalkedvelő, ez ideig nagyon, de nagyon kevés, olyannyira, hogy más vidékek, például, hogy többet ne emlitsek: Csongrádmegye népköltészete előtt számba is alig jöhet*) S ez mind a részvétlenség kifolyása! Igaz ugyan, hogy akadtak hébekorba itt is gyüjtők, kik hozzá fogtak megyénk szellemi közkincsének kibányászásához, de mihamar beleuntak vagy belefáradtak.

A Kisfaludy-társaság kiadásában s az Arany László és Gyulai Pál szerkesztésében megjelent „Népköltési gyüjtemény“ első kötetében 14 gömöri népköltéményt találtunk, melyek közül Szigligeti Ede jobbára Putnokról kilenczet, Gyulai Pál kettőt, s Abonyi Lajos, Findura Imre és Szabó Károly egyet-egyet közöltek. A többi kötetek már nem elegyes gyüjtések eredménye lévén, gömöri népköltéményeket már nem tartalmaznak. De a nyelvészet terén meglehetős tekintélyü folyóirat a „Magyar Nyelvőr“, melyet Szarvas Gábor kiváló nyelvtudósunk szerkeszt, nem hagyta abba a Kisfaludy-társaság által megkezdett gyüjtést, hanem tovább folytatta. Itt más vidékekéhez viszonyitva Gömörmegye is türhetően van képviselve, amennyiben Bodon Józsefné IX. X., Fábry János XV., S. Szabó József és Albert János a XVIII. s végre Csapó János a XIX-ik kötetekben több népdalt, balladát és románczot közöltek. Legujabban pedig a helybeli két lap s különösen a „Gömör-Kishont“ hoztak nyilvánosságra egynehány „vadvirágot.“

Ezek előre bocsájtása után, most már a következő sorrendben óhajtanám tárgyalni megyénk népköltészetét. I. A balladák s rokonnemüek. II. Népdalok. III. Mysteriumok. IV. Mesék.

*) Magyar népköltési gyüjtemény. Uj folyam. A Kisfaludy-társaság megbizásából szerkesztik és kiadják: Arany László és Gyulai Pál. II. kötet. Csongrádmegyei gyüjtés. Szerk. Török Károly. Pest, az Athenaeum tulajdona 1872.

A balladák s rokonnemüek.

A nép költői elbeszélő tehetsége, — a mesét kivéve — leginkább a balladákban, románczokban s az azokból származott vegyes fajokban nyilvánul, melyeknek tárgyát rendszerint saját egyszerü életéből, a köz- és magánélet összeütközéseiből meriti. Greguss a balladáról irt pálydijjal kitüntetett jeles müvében*) a népballadát s románczot egyenesen az ősrégi hőstalokból származtatja olyképen, hogy az azokban epizódokat képező kisebb események, melyek könnyebben maradhattak fenn a nép ajkán, egyideig töredékek alakjában közszájon forogtak s nemzedékről nemzedékre szállván, lassan-lassan más alakot öltöttek magukra, másképen adattak elő, szóval a viszonyokhoz alkalmazkodva megváltoztak, kicsiszolódtak, mint a csermely vizétől századokon s évezredeken át mosott kavics.

Ez állitását meg is erősitik nagy számban fennmaradt olynemü népballadáink, melyeknek motivumaik a vitézség, hősies büszkeség, hazaszeretet, az ellennek s árulónak gyülölete, milyenek az Oeskay Lászlóról való ének 1710-ből, Kerekes Izsák nótája 1706-ból, A kölesdi harczról 1703-ból stb.

A balladák és románczok tárgyait ma már a nyugodtabb családi élet beálltával sokkal szelidebb érzelmekből kifolyó események teszik. A viszonyok megváltoztak, a költemények tárgyai is nagy fokváltozási processuson mentek keresztül. A hazaszeretet eszméje, mely az ellenség gyülöletével párosult, némely ujabban is megvan, de sokkal gyakrabban fordul elő a hitvesi hüség s az igaz szerelem eszméje; az áruló, a hazaáruló azokban sem kerülte el a büntetést, mint a mostaniakban nem a csalárd szerető s hütlen hitves. Az előadás módja azonban — habár a tárgy át is alakult — oly drámai maradt a népballadákban, mint régebben, a végkifejlés oly tragikus mint azelőtt, a románczok pedig megtartották azt az epikai nyugodtságot, mely tulajdonuk volt a hősdaloknak, a melyből származtak, illetve fejlődtek.

Népköltészetünknek gyöngyét-javát, mint általánosan el van ismerve, a székely népballadák teszik, mind tartalom, mind az előadás módja s már kevésbbé a külfor-

*) A balladáról, a Kisfaludy-társaság által 1864-ben jutalmazott pályamü. Irta Greguss Ágoston. Harmadik javitott s bővitett kiadás. Budapest, Franklin-társulat. 1886.

szerint a hasznot ne egyes üzérek, hanem maga a nép, a tenyésztők élvezzék.

Az elősorolt körülmények kifolyása tehát az, hogy a selyemtenyésztés ügyét maga az államkormány vette kezébe, a midőn nemcsak törvényekről gondoskodott a községi faiskolák — mint a selyemtenyésztés létfeltételének — meghonositása, valamint szabad lombszedés tekintetében, de magát a selyemtenyésztés fejlesztésének vezetését is átvette és a magyar királyi földmivelésügyi miniszteriumnak felelős miniszteri meghatalmazottat megbizta az ügy szakszerü vezetésével.

Intézkedett ily módon, hogy a selyemhernyó neveléshez szükséges selyem petét ingyen kaphassa a tenyésztő.

A fertőzés megakadályozása érdekében — minthogy ez a tenyésztés megsemmisitésére vezetne — intézkedett, hogy csak oly pete használtassék tenyésztésre, mely a kormány fennhatósága alatt álló országos selyemtenyésztési intézet által adatik ki, a mely t. i. egészségi szempontból szakszerüleg meg van vizsgálva.

Intézkedett az iránt, hogy a községek belterületén, az utczákon és nyilttereken levő, valamint a közlekedési utakat szegélyező eperfák közvagyonnak tekintetvén, ezekről a lombot a tenyésztők szabadon szedhessék.

Intézkedett végre az egyesek nyerészkedési üzérkedésének megszüntetése tekintetében, megszabván a külföldi piaczokhoz képest esetről-esetre a selyemgubó vásárlással magánembereknek vagy üzleteknek foglalkozni, illetőleg rendelkezvén az iránt, hogy a tenyésztők gubóikat csakis a magyar királyi selyemtenyésztési intézet megbizottainál és bevalló helyiségeiben értékesithessék.

De gondoskodott arról is, hogy a tenyésztők nemcsak a selyemtermeléshez szükséges és egészséges petével legyenek ellátva és a szükséges lomb háboritlanul szedethessék, hanem, hogy a selyemhernyó nevelésben szakszerü oktatást is nyerjenek.

Ez érdemben lett — hogy egyebet ne emlitsek — a nagyméltóságu belügyminiszteriumnak 1883. évi október hó 22-én kelt 60972. számu rendelete kibocsátva, mely a szabad lombszedés tekintetében intézkedik; ez érdemben hozatott a selyemtenyésztés védelméről szóló 1885. évi XXV. törvényczikk.

Igaz, hogy mindezen intézkedések által a selyemipar Magyarországon monopolisálva lett, tehát nem szabad ipar, de mint az előzmények bebizonyitották, ily állami monopolium nélkül nemcsak hogy az eddigi szép eredmény el nem érethetett volna, de fennállása és megszilárdulása ezen intézkedések megszüntetése, illetőleg a szabad iparrá nyilvánitása által még most is veszélyeztetve volna, s mindaddig a bukás veszélye nélkül gondolni sem lehet ezen monopolium megszüntetésére, mig ezen iparüzés a nép által nemcsak általánosságban megkedvelve leend, de ugyszólván vérébe átmegy.

Csak ezen monopol-rendszer mellett volt elérhető rövid 10 év alatt azon szép eredmény, hogy mig az ezen iparág megkezdése idejében 1880. évben az egész országban 10131 kilo gubó produkáltatott, addig az 1890. évi eredmény már 1043000 kilot tesz ki, s hogy mennyire megkedvelte a nép ezen iparágat, kitünik azon körülményből, hogy mig a selyemiparral foglalkozó megyék összes tenyésztői 1880. évben csak 1059 családot számláltak, addig az 1890. évi termelők száma már az 52000-et meghaladja.

Fényesen bizonyitja a selyemipar életképességét azon körülmény is, hogy rövid 10 év alatt a selyemtenyésztési intézmény vezetősége 2 selyem fonó gyárat, 1 górcsövező illetőleg petekészitő telepet és 13 gubóraktárat épitett, s hogy különösen a gubóraktáraknak évenkénti szaporitása elkerülhetlen.

A vállalkozó szellem nagyon is gyenge lábon állását bizonyitja azonban azon sajnos körülmény, hogy habár Magyarország selyemgubó termelése ez idő szerint már az 1 milló kilot meghaladja, egy selyem sodró szövő és festőgyár létesitésére még ez ideig nem akadt vállalkozó, s ily módon nemcsak a produkált selyemgubó legnagyobb része külföldi gyárosok kezébe kerül, de még azon nyers selyem is, melyet az intézet két fonógyára legombolyitani képes, külföldi gyárakban dolgoztatik fel. — És hogy ezen körülmény által nem csak jelentékeny jövedelemtől elesik az ország, hanem e mellett sok munkáskéz is kenyérkereseti forrást találna egy ily gyárban, az minden kétségen kivül áll.

Nem lesz talán érdektelen azt is tudni, mily jövedelmet hoz a tenyésztőknek, tehát a legszegényebb népnek a selyemtenyésztéssel való foglalkozás.

E tekintetben részletes felvilágositást nyujt az egyetemes tanitógyülés által 1890. évben rendezett tanszerkiállitásnak a selyemipar fejlődéséről szóló jelentése, illetőleg az ebben foglalt statisztikai kimutatás, valamint az orsz. sely. tenyésztési felügyelőség által évenként kiadatni szokott s a földmivelésügyi miniszterteriumnak szóló jelentése; de talán elég lesz ennek illusztrálására itt csak annyit felemlitenem saját statisztikai adataim alapján, hogy Bács-Bodrog megyébe kebelezett saját felügyelői kerületemet képező 28 község 1881-től 1890-ig terjedő 10 év alatt 316231 frt 16 krt vett be ez iparágból, mely összegből egy községre 10 évre 11.293 frt 97 kr. 1 évre pedig 1.129 frt 39 kr. átlag esik.

A selyem tenyésztésnek a nép általi megkedvelését pedig szépen illusztralja azon körülmény, hogy mig az emlitett 316,231 frt 16 krból a 28 községre 1881. évre mindössze 609 frt esik, addig ugyanezen községeknek 1890. évben már 61.445 frt 54 kr. lett kifizetve az általuk termelt gubóért.

Törvényszéki csarnok.

Végtárgyalások.

Február 5. Csütörtökön. — 1. Magánokirat hamisitás büntettével vádolt Zeidner Jakab. — 2. Sulyos testi sértés büntettével vádolt Szabó Lajos — 3. Lopás büntettével vádolt Virók András elleni végtárgyalások.

Február 11. Szerdán. — 1. Hütlen kezeléssel vádolt Thuza Lajos. 2. Hatóság elleni erőszak büntettével vádolt Soltész András. — 3. Gondatlanság által okozott sulyos testi sértéssel vádolt Bosnyák József. — 4. Lopás büntettével vádolt Földi Mihály és társa elleni végtárgyalások.

Február 12. Csütörtökön. — 1. Lopás büntettével vádolt Kapuszta András és társa. — 2. Magánlak megsértésének büntettével vádolt ifj. Gyurán Simon András. — 3. Sulyos testi sértés büntettével vádolt Chochal János. — 4. Sulyos testi sértés büntettével vádolt Ferjencsik Lajos. — 5. Lopás büntettével vádolt Grandtner Erzsébet és társai elleni végtárgyalások.

Itéletkihirdetés. A helybeli kir. törvényszék f. évi január 22-én hirdette ki a harmadbirósági itéletet Holló Mihály poócs-petri-i plebános előtt — nevezett plebános több rendbeli sikkasztásokkal vádoltatott, azonban mindhárom forumon azon vádak alól fölmentetett.

Helybeli hirek.

A „Szövetkezés“ czimü közgazdasági folyóirat szerkesztője fölkért bennünket annak kijelentésére, hogy a „Szövetkezeti gőzmalom“-ról szóló, lapunkban is közölt czikk, csak is arra a hozzá intézett kérdésre akart válasz lenni, vajjon malmot szövetkezeti alapon lehet-e létre hozni? „A nehány megjegyzés“ irója tehát nem teljesen értette meg, a midőn oly szempontból kritizálja a czikket, melyeknek az meg nem felelhetett, mert nem is akart. Mit fog azonban „valaki“ felelni arra, ha megtudja, hogy az illető község még is bele megy a vállalatba, azonban részvénytársulati formában és kölcsön pénzzel? Ez is eléggé mutatja, embereinknek mennyi tájékoztató utmutatásra van szükségük, mert különben nagyon furesa dolgokat sütnek ki és pedig első sorban saját kárukra, de a mivel aztán szenved az ügy is.

Nyilatkozat. A „Gömör-Kishont“ 5. számában, helybeli hirek rovata alatt foglalt „hivatalos titok“ czimü közleményre vonatkozólag, a mennyiben személyemmel hozatik kapcsolatba, kinyilatkoztatom: hogy a kérdéses miniszteri rendelet kézhez vétele iránt nem hivatalos uton és hivatalos minőségemben tettem lépéseket, s annak kiadása is nem az arra jogositott tisztviselő által tagadtatott meg, sőt épen megkeresésre a rendelet megtekintése és lemásolása illetékes helyről engedélyezve lett. — Rimaszombat, 1891. évi febr. 3-án. Nagy Ferencz, városi főjegyző.

Kinevezés. Jurasko Jakab kir. főmérnök, a gömörmegyei államépitészeti hivatal főnöke első osztályu kir. főmérnökké neveztetett ki.

Harcz a vizért. Városszerte vissza etszést keltett a mult napokban az a hir, hogy Jaczko Pál városi mérnök beadta lemondását, minek oka állitólag az volt, hogy a városi kutak restaurálása körül felmerült tévedések miatt ellene a városi képviselőtestületben oly szenvedélyes birálatok hangzottak fel, melyeket egy önérzetes és ügybuzgó tisztviselő se meg nem érdemel, se el nem tűrhet. Mi részünkről csak sajnáljuk, ha a közügyek tárgyalásának higgadtsága csorbát szenved s azt is, ha e miatt érdemes és hasznos munkások elkedvetlenednek, ezért örömmel értesülünk a hirről, hogy a városi tanács oly elégtételt kiván szolgáltatni a városi mérnöknek, mely által a kitört konflictus visszatereltetik a tárgyilagosság mezejére s a különben is érdemes városi tisztviselő hajlandó lesz tovább is vezetni hivatalát; melyhez különben ismert tehetségéhez és szorgalmához csak egy kicsit kevesebb érzékenységet kivánunk.

Regále jog kártalanitas czimén Rimaszombat városa Szabadka pusztájával együtt, a jóváhagyott egyesség szerint 404,170 frt 60 krt kapna; melyből azonban a városnak kártalanitási kötményezett kötvényben 390,200 frt. készpénzben pedig 5 frt 70 kr. jut. A gróf Kohárvféle hitbizomány kötményezett kötvényben 13950 frtot,

---

mára nézve. Tárgyukat tekintve, több bennök a vonatkozás a közdolgokra s inkább történeti jellemüek; személyeik között lovagok, várurak, vitézek s nemesek fordulnak elő s felmerül a rangkülömbség aristokratikus motivuma is. E tulajdonságokkal összefügg a sok historiai név, melyet hőseiknek adnak. A magyarországi balladák szintere ellenben, a puszta, a kunyhó vagy falusi csárda s legfeljebb mesebeli palota. Előadásmódjuk sem vetekedhetik a székelyekével; nincs meg nyelvükben az a drámai erő s rövidség; nincs meg az az erős lélektani concepcio, a mi a balladák egyik legfőbb kelléke, de már külső formájukban nagyobb részt felülmulják azokat.

E külömbségeknek azonban — helyesen mondja Beöthy — meg van mind a történeti, mind pedig a természeti oka. A székelyek ugyanis hegyeik közé zárva, apái földén jobban megőrizhették a nemzedékről nemzedékre szálló történeti mondákat, mint az alföldnek a törököktől több izben kipusztitott s ujra telepitett népe, kik, ha nem is felejtették el egészen a sok vész és hányattatás közt ősi mondáikat, mégis a békésebb idők beálltával csak homályos, elmosódott emlékeikből — itt-ott némi toldozgatással, foldozgatással — állithatták ugy, a hogy vissza közszájon forgó szellemi kincseiket a mostani balladákat s románczokat, melyek ily módon nagyon, de nagyon sokat vesztettek eredeti épségükből és szépségükből.

Természeti ajándékokkal s előnyökkel megáldott bérczes megyénk — a mi kis Magyarországunk — multját vizsgálva, azt az alföldénél sokkal csendesebbnek s nyugodalmasabbnak találjuk.

Gömörvármegye nem volt annyira kitéve a törökök pusztitásainak, hiszen itt a felföldön csak Fülekig terjedt hatalmuk s azontul pedig a csendes házi tüzbely s a fonók és fosztók családias körében nyugodtabban fejlődhetett a népköltészet. Igaz ugyan, hogy a Rimaszombat közvetlen közelében levő Szabadka pusztai erősitett hely az ugynevezett szabadkai vár szintén török birtok volt, de ez, tekintve a másfélszázados ozmán jármot, csak ephemer életü volt

Különben száz szónak is egy a vége, minden szószaporitásnál a legjobban bizonyitja azt, hogy mennyire megvédték megyénk s Nógrád lakosságát őrtálló hegyeik, az a körülmény, hogy a Bánságnak kipusztitott némely néptelen helyeire (Aradm. Pécska vidékére) palóczokat is telepitettek e vidékről, kiknek utódai mai napig is azt a dialektust beszélik, a melyet Gömörben a Balog- és szárazvölgyiek.

Most már, miután megyénk történelmi multját s természeti viszonyait is nagyban megegyezőnek s némileg hasonlónak találtuk a székely földével, önkénytelenül merült fel az a kérdés, vajjon van-e valami közös vonás népköltészetükben.

Igaz ugyan, hogy földrajzilag nagyon távol esnek egymástól, de utóvégre is egy közös törzsről fakadt, igy tehát közös mondákkal biró nép, még ha elfogadjuk is azt a theoriát, mely a székelyeket közvetlenül a hunoktól származtatja; a palóczok pedig Toldy Ferencz szerint*) is a kazarok (kúnok) ivadékai, kik maig is legépebben tartották meg a régi hun-magyar nyelvet.

Ezekután tekintetbe véve a fentemlitett hasonló viszonyokat, melyeknek a népköltészet fejlődésére mindkét törzsnél egy és ugyanazon irányban kellett hatniok, azt következtethetnők, hogy a gömörvármegyei palócz népköltészetében is meg van mind az a jó tulajdonság, a mi a székelységében.

De itt sajnosan kell tapasztalnunk egy harmadik, még eddig tekintetbe nem vett körülmény meglehetős hátrányos hatását. Ez a harmadik körülmény pedig az, hogy a palóczok egészen a legujabb időkig jobbágy nép voltak, mig a székelyek ős időktől fogva a kiváltságos osztály tagjai valának. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy a nemzeti oklevéllel együtt jár az értelmi felsőbbség is, nem! — távol legyen tőlem, — hanem már azt alig tagadhatja valaki, hogy bizonyos jogok gyakorlása, mint például az általános önkormányzat is, mily jótékony hatással van az értelmi fejlődésre. A jogok élvezete — szemben az ebből kizártakkal — nemcsak az egyedben, hanem a népben is a felsőbbség bizonyos érzetét kelti fel s ez minduntalan nagyobb és nagyobb igényeket támaszt, mi tagadhatatlanul a látó kör szélesbülésével, tágulásával együtt jár.

Igy a székely nép is, — mivel minden tagja réges régi, időktől fogva magyar nemes volt — már abban a korban is, midőn Magyarországon a köznép körében meglehetős sötét tudatlanság uralkodott, némi értelmi felsőbbségre tett szert, mint fényesen bizonyitják azt pár száz év előtti időkből fennmaradt népballadáik s románczaik, melyekben — mint fentebb is emlitettem — leginkább csak várurak, lovagok, nemesek, hősök viszik a főszerepet, kik cselekvésükben — mint hát önként következik — nem mindig a legközönségesebb eszközöket használják. Ezenkivül a sok historiai név is, mit hőseiknek adnak, szemben a mi szegény legényes históriáinkkal fényes világot vet a két néptörzs kedélyvilágának külömbségére.

A mi balladáink tehát — fájdalommal kell bevallanunk — távolról sem hasonlitanak a székely remek balladákhoz.

Igaz ugyan, hogy van gyüjteményemben egy ballada, mely teljesen elüt mind hangjára, mind pedig külalakjára nézve a többitől s igen hasonlit a székely balladákhoz, de ez csak egy. Ez egy azonban: a „Sári Lidi“ czimü,*) melyet a gyüjtő saját megjegyzése szerint „egy öreg anyókától“ hallott, igy tehát ebből következtetve jó régi lehet, elég arra, hogy az emberben némi reményt támasszon arra nézve, hogy idővel tán több is kerülhet napfényre, melyben ha nem is lesz meg az az előkelőség, mi a székely ilynemü költeményekben, de legalább meg lesz benne a drámai előadásmód s nyelvbeli erő, mi a balladának egyik fő kelléke s mi többi balladáinknak és románczainkban — bátran mondhatom — teljesen hiányzik. (Folyt. köv.)

*) A magyar irodalom története. Toldy Ferencz első kötet. Pest. Emich Gusztáv biz. 1851. 21. lap. — Már a tizedik század közepe felé találjuk Constantinus Porphirogenitus bizanti császárnál a magyar nyelvjárások legrégibb nyomdokát. Nyilván mondja t. i. ez, hogy a kazarok közt belső háboru támadván, a meggyőzöttek egy része a magyarokhoz futottt s köztük letelepedvén, kabaroknak (kétségkivül kóboroknak) neveztettek. . . . . Tekintetbe vévén már most a legujabb történeti nyomozásoknak s főleg Horváth Istvánénak eredményeit, alig kételkedhetünk többé, hogy itt a kazar nyelv alatt egyenesen a palócz nyelvjárást kell érteni, melyen, valamint régente a palóczok, bessenyők, kunok, kazarok, jászok és székelyek szóllottak, ugy mai napiglan szólnak azoknak külön időben Magyarországba betelepült utódaik mindenütt, hol nagyobb tömegekben laknak, habár nagyobb-kisebb eltérésekkel stb. A legujabb történeti nyomozások értelmében a kunoktól szokás származtatni a palóczokat, de tekintve, hogy krónikáink a legtöbb betelepülő rokon népséget „Cumani“ névvel nevezik, ez értelmezés sem épen lehetetlen

*) A „Sári Lidi“ megjelent először a „Gömöri Hirlap“ 9-ik számában 1890-ben. Közölte Bálnyai B. Másodszor: Nyelvőr XIX-ik kötet 528. lapján „Zsóri Boresa“ czim alatt hozta ugyane szöveget P. Juhász Laszlótól.

készpénzben pedig 18 frt 90 krt kap. Sajnos azonban, hogy daczára hogy a jóvahagyott egyesség még január 11-én közöltetett, ezen időtől sem a kötvény kiszolgáltatva, sem az az után járó kamat kiutalványozva maig sincs, mi a város pénzügyeire oly zavarólag hat, hogy például a törlesztési kölcsönök esedékes részleteit fizetni s egyéb fizetési kötelességeit is teljesitem nem képes.

Vettük a következő gyászjelentést. Kremnitzky István, — Hainez Mária, — Kremnitzky Paulina férjezett Szeverényi Jánosné férje és gyermekeivel, — Kremnitzky Dániel és neje Baliko Erzsébet gyermekeivel, ugyszintén a többi rokonok nevében is szomorodott szivvel tudatják a szerető hü nő, testvér, sógorné, nagynéne és rokon — Kremnitzky Istvánné született Hainez Juliának — folyó február hó 3-án esti 7 órakor, életének 51-ik, házasságának 18-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. — A boldogultnak hült tetemei folyó hó 5-én, délutáni 3 órakor fognak a római katholikus egyház szertartasai szerint (a zöldfai malom udvaráról) a rimaszombati sirkertbe örök nyugalomra helyeztetni. — Az elhunyt lelkeért az engesztelő szent miseáldozat február hó 6-án, reggeli 8 órakor fog a rimaszombati római katholikus templomban s Mindenhatónak bemutattatni. — Béke poraira, áldás emlékére! — Rimaszombat, 1891. február hó 4-én.

Katonai sétahangversenyt rendezett a mult január hó 31-én a helyben állomásozó tüzérség tisztikara. E mulatságnak tényes sikere iránt ugyan már előzőleg a legszebb reményeket füztük, a mennyiben az ily természetü estélyek nálunk szokatlan voltuknál fogva is az ujdonság ingerét költik fel, mindamellett a legnagyobb reményeket is fölülmulta a tényleges siker, mely a rendező tisztikar előzékeny figyelmének köszönhető. A mulatságon a Losonczon állomásozó 25-ik gyalogezred zenekara játszott kitünő karmester vezetése alatt teljes bravourral, mit nem csökkentett némely hangszernek a hiánya sem, mely vasuti tévedés folytán utközben a zenekartól elmaradt. Az estélyen a háziuri és háziaszonyi tisztet Rosenauer alezredes és neje kiválló szeretetreméltósággal töltötték be, mig a rendezést az összes tisztikar fáradhatatlan buzgalommal teljesitette. Az estélyen a városi és vidéki intelligentia igen nagy számban jelent meg, a fényes, szakadatlan jókedvvel tartott mulatság csak a reggeli órákban ért véget.

A polgári olvasókör bálja f. hó 1-én tartatott meg. E bál valóban kiemelkedő mozzanata nemcsak az idei farsangnak, hanem a polgári kör történetének is. Ily szép és nagyszámu közönséget évek hosszu sora óta nem láttunk együtt az olvasókör bálján, melynek hölgyközönségét a nagy emberárban lehetetlenség volt összeirnunk. A lady patronesse tisztét Molnár Józsefné Glos Gizella urnő töltötte be szeretetreméltó előzékenységgel. A bál kivilágos kiviradtig szakadatlan jókedvvel tartott s a kör nemes czéljaira, értesülésünk szerint, 412 frt folyt be, a mi valóban mesés összeg, tekintve hogy a belépti-dij 80 kr. volt.

Estélyt rendez f. hó 7-én szombaton este a helybeli koresolya-egylet a Három-Rózsa vendéglő disztermében. Az est valószinüleg egyike lesz az idei farsang legérdekesebb mulatságainak, melyre a helybeli és vidéki intelligentia teljes számmal fog megjelenni. Az érdeklődést a czél fontossága is nagyon megérdemli, mert mint értesülünk, az egylet buzgó igazgatója azon fáradozik, hogy mielőbb a kor igényeinek megfelelő fedett koresolya csarnokot épittethessen, s erre fogja áldozni a szombati estély összes tiszta jövedelmét is.

Megváltoztatott határozat. Rimaszombat város képviselő testülete a mult évben utasitotta a tanácsot, hogy jövőre a Kalocsay Gyula épitész vállalkozó ajánlatait a városi épitkezéseknél nemcsak figyelembe ne vegye, de el se fogadja, miután a nevezett épitész megbizhatatlannak bizonyult. Kalocsay fellebbezésére most az alispáni hivatal e határozatot érdemileg megváltoztatta, kimondván, hogy a képviselő-testület a nyilvános pályázatoktól senkit el nem tilthat, de különben is érinthetetlen a városnak azon autonom joga, hogy a beérkezett ajánlatok közül esetről-esetre azon ajánlatot fogadja el, melyet bármely indok alapján legelőnyösebbnek és legmegbizhatóbbnak itél.

Olvasóink figyelmébe ajánljuk „Egy hang a selyem iparról" czimü czikkünket, melyet lapunknak egy távol vidéken élő barátja szakavatott tollal irt meg. Egy uj iparágnak, a selyem termelésnek meghonositása e sorok czélja, melynek módját s az avval járó anyagi és erkölcsi hasznot ismerteti meg velünk. Ohajtjuk, hogy szava ne legyen elhangzó szó a pusztában.

Vármegyei ujdonságok.

Körorvos választás. Nyustyán a körorvosi állomás betöltésére nyilvános pályázatot hirdetett a járási szolgabiróság. A pályázat határideje április 27.

Bíróválasztás. Feleden f. hó 3-án volt a községi bíróválasztás a lakosság nagy érdeklődése mellett. Jelölve voltak Pólos Mihály, Pólos János közbirtokosok és Plauka György molnármester, kik közül egyhangulag Pólos Mihály választatott meg bíróvá.

A népszámlálás eredménye a tornalyai járásban is meglehetősen kielégitőnek mondható. A járás lakosainak száma az utolsó tiz év alatt 1645 fővel szaporodott, a mi oly tömött népességü járásban mindenesetre a vagyonosodás emelkedésére mutat. Nagyobb mérvü volt a szaporodás Tornallyán, hol 1115-ről 1514-re emelkedett a lakosok száma, továbbá Horka és Bánréve községekben előbbi 659-ről 807, utóbbi 342-ről 495-re szaporodott. Fogyott azért a lakosság száma több helyen, igy Baraczán, Giczén, Hanván, Harkácson, Hétben, Hubón, Naprágyon stb. mig F.-Kálosa ezelőtt tiz évvel is épen annyi lakossal birt mint most: 119-el.

Iskolai vizsga. E hó 2-án tartatott meg Beretkén a Dusza János ev. ref. s.-lelkész vezetése alatt álló iskolában Kovács Frigyes giczei ev. ref. lelkész és Borza János szalóczi tanitó iskola látogatók, a szülők és tanügybarátok jelenlétében a félévi vizsgálat. Gyönyör volt a gyermekek szabatos, magyaros feleleteit hallgatni, melyeket minden kérdésre adtak s mindenki meggyőződött arról, hogy a beretkei iskolában példás rend és magyaros szellem uralkodik és hogy az idén egy perez sem mult el felhasználatlanul. Le is lehetett a megelégedést ugy a vizitátorok, mint a szülők arczáról olvasni, minek különben Kovács Frigyes ref. lelkész zárbeszédében szép, lelkes szavakban kifejezést is adott s a vizitátorok a vizsgát jegyzőkönyvileg is kitünőnek deklarálták. A derék s.-lelkész csak a mult év november havában vette át az épen nem legjobb karban levő iskola vezetését, s már is megmutatta, hogy miként lehet aránylag rövid idő alatt egy nagy, nehéz munkát is kitartás és szorgalom mellett sikeresen végezni.

Sikkasztás hire érkezik hozzánk Rozsnyóról, de oly ellentétes variatiókban, hogy kénytelenek vagyunk bizonyos fentartással közölni. Egyik versió szerint az ottani adóhivatal egyik tisztviselője néhány hónapon át a pénztárnok helyettesitésével volt megbizva, s ezen idő alatt sikkasztotta volna el a pénzes leveleket, melyekkel Bréhmába szökött, hogy azon Amerikába vitorlázzék. Más versió már ki is végzi a sikkasztót. A mit a titoktartásra kitünően fegyelmezett helybeli pénzügyigazgatósági tisztviselőktől megtudhattunk, egész bizonysággal csak annyi, hogy Netkovszky pénzügyigazgató és Székely számtiszt tegnapelőtt Rozsnyóra utaztak.

Bálkrónika A horkai vadásztársulat ez év február 8-án a Szombatiné-féle teremben jótékonyczélu táncestélyt rendez. Belépti dij: férfiaknak 60 kr, nőknek 40 kr. — A pelsőczi iparos ifjuság ez év febrnár 8-án a „fényes" vendéglő disztermében jótékonyczélu tánczvigalmat rendez. Belépti dij 50 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

A continens „legolcsóbb vadászterülete" ez idő szerint Gömörmegyében van. De ugyan hol? E találós mese megfejtése igen rövid és egyszerü. Rónapataka azon boldog község, melynek vadászterületeért 20 olvasd husz osztrák-magyar pengő krajczár évi bérlet fizettetik. Ez összegből aztán bőven telik akár adó, akár egyéb közszükségletek fedezésére; sőt még külső kultur czélok támogatására is — Hallatszik, hogy ott egy meredek hegyormon Szent Hubertnek érez emlékoszlop felállitását tervezik, mely czélra a bérlet bizonyos hányada évenként tőkésittetvén: az a honfoglalás kétezer évi jubiláris ünnepélye alkalmával lelepeleztetik. Meghivók érdeklődőknek már legközelebb szét fognak küldetni. Az ünnepély nagyszerünek igérkezik!

Pénzintézeti közgyülés. A putnoki népbank XX. rendes évi közgyülését f. évi február 18-án d. e. 10 órakor fogja megtartani Putnokon a Vám vendéglőben. Tárgyai a rendesek lesznek, felügyelő és igazgatósági tagok választása s a jövedelem felosztása felőli határozathozatal. A meghivók a vagyon-mérleggel együtt már szétküldettek.

A pálinka. Vigan iddogáltak mult hó 27-én Ádám István horkai, Kelemen István giczei és Német Márton mellétei lakosok a mellétei korcsmában. Egy ideig nyugodtan folyt a mulatság s csak az üvegek üritgetésére fektették a fő sulyt; nem sokára azonban a fülek melegedni kezdtek és a nyelvek is jobban forogtak s Ádám István Német Mártonnak egy régi elintézetlen ügyét emlitette fel, miből oly heves szóváltás támadt, hogy az ezalatt az üvegek üritgetésével elfoglalt Kelemen István, ki a telt üveget nem türheti maga előtt, jónak látta közbe lépni, hogy a czivódókat kibékitse, mi azonban nem hogy nem sikerült neki, hanem még jobban felizgatta őket. Végre többről-többre, szóról-szóra, majd ökölre, majd karóra került is a dolog s a békitő Kelemen István, ki diczéretére legyen mondva, tökéletesen el volt ázva, az Ádám pártjára állva is tevékeny részt vett a verekedésben. Midőn Ádám látta, hogy Kelemen is pártolja, őt akarta boszuja kitöltéséhez eszközül felhasználni, s egy kedvező pillanatban azon utasitással adta át Kelemennek pisztolyát, hogy lője le Németet. A beszámolhatlan állapotban levő Kelemen mohón a fegyver után nyult és minden meggondolás nélkül Németre lőtt, ki a fegyver elől elugrott ugyan, mind a mellett 16 darab srét a tomporába furódott s csak a szerencsés véletlennek köszönheti, hogy nemesebb részeket nem talált. A sréteket az orvos eltávolitotta ugyan és életveszély sem forog fenn, mind a mellett emlékezetes leend e mulatság Német előtt, mert egy darabig az ágyat fogja őrizni.

Nyilvános számadás. A likéri gyári tiszti kaszinó folyó évi január 31-én rendezett tánczmulatságának összes bevétele 123 frt 54 kr. Ebből a kiadás 75 frt 29 kr. Marad tiszta bevétel a kaszinói könyvtár javára 48 frt 25 kr. — Felülfizettek: Loisch Ede 10 frt. Fáy Gusztáv 5 frt, Fáy Gyula 5 frt, Kubinyi Kálmán 3 frt, Kostyál Gyula 2 frt, Porubszky Imre 2 frt, Solcz Miksa 2 frt, Bobok Tivadar 1 frt, N. N. 1 frt 14 kr. Maléter Albert 40 kr, összesen 31 frt 54 kr. Fogadják a kegyes adakozók a rendezőség hálás köszönetét.

Vegyes hirek.

Vasuti szállitási kedvezmények. A m. kir. államvasutakon, az arad-temesvári, továbbá a kassa-oderbergi vasut magyar részén és a pécs-barsi vasuton 1891. év tartamára engedélyek, mérsékelt dijtételek, kedvezmények jegyzéke a miskolczi kereskedelmi és iparkamara irodájában megtekinthető.

Agyag, czement, aszfalt és kőipar kiállitás. A kersekedelemügyi miniszter ur intézkedése következtében a budapesti kereskedelmi muzeum által Budapesten 1891. évi május hó 15-étől junius hó 30-ig időleges agyag, czément, aszfalt és kőipar kiállitás rendeztetik. — A kiállitás czélja: lehetőleg teljes áttekinthető képet nyujtani a hazai agyag, kő, czément és aszfalt állapotáról; megismertetni a közönséggel az ezen iparágakkal foglalkozó czégeket és az egyes czikkek árait; bemutatni az illető iparosoknak a legujabb munkagépeket, segédeszközöket, szerszámokat s ezek által megmutatni az utat és módot melynek követésével iparosaink versenyképessége fokozható. A kiállitás tárgyai lehetnek külömböző nyers agyagok és anyagok, mint soványitó, olvadó máz és festő anyagok, kész mázak és zománczok. Továbbá mázatlan agyag áruk, mint téglák, cserepek, terracották, agyagcsövek, tüzálló agyag áruk, agyag pipák, mázos agyagáruk, mint fazekas áruk, kályhák, mázolt terracották, durva és finom fayence és majolika áruk. Másnemü agyag áruk, mint kongó tégla keramit, kőagyagáruk pl. csövek, korsók, porczellán. Nyers czement és czementesgyártmányok, aszfalt és aszfaltgyártmányok, kőipar, mindenféla nyers anyag és kőfaragó munkák, végül munkagépek, segédeszközök és szerszámok. A kiállitási tárgyak bejelentése az erre szolgáló bejelentés iv rovatainak kitöltése mellett legkésőbb a f. évi márczius hó 1-éig eszközölhető. Azon nyers anyagokat, a melyek keménységükre, ellentállásukra és egyéb a feldolgozásnál fontos tulajdonságaikra megvizsgálva nem lettek, a keresk. muzeum igazgatósága megvizsgáltatni óhajtja, e czélból szükséges azokat f. é. január hó 31-ig az emlitett igazgatósághoz beküldeni. A kiállitók a vasuti szállitási dij 50%-kának elengedésében részesülnek, s a kiállitási terület, valamint a kiállitandó tárgyak számára szükséges állványok, asztalok, falak dij nélkül bocsájtatnak rendelkezésükre. A kiállitás programjával és szabályzatával, valamint bejetentési ivvel és egyéb felvilágositásokat a miskolczi kereskedelmi s iparkamara szivesen szolgál. Miskolczon, 1891. január 26. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara. Radvány István elnök. Dr. Szentpáli István titkár.

A miskolczi kereskedelmi és iparkamara január 27-én Radvány István elnöklete alatt rendes közgyülést tartott, melyen először az elnök melegen üdvözölte a szép számban megjelent tagokat ez évi első ülés alkalmából mely már azért is kiemelkedő, mert a kamara nagyobbodott területével először ülésezik. Sajnálatát fejezi ki, hogy Hevesmegye területéről senki sem jelent meg. A kamara buzgón fogja ápolni e megyének, melylyel anyagi s szellemi ereje gyarapodott, érdekeit is, kéri a tagok szives támogatását erre nézve is. A napirend előtt elnök szépen s nagy hatással indokolt beszédében utalt azon támadásokra, melyek osztrák részről a keresk. miniszter által életbeléptetett árudijszabás és ezzel kapcsolatban a magyar kereskedelmi politika ellen intéztetnek. E támadások fejlődésünk, gazdasági önállóságra való törekvésünk ellen irányulnak, melyeket a kamara közönyösséggel nem türhet, inditványozza ennélfogva, a mai ülés ezen támadásokat utasitsa vissza, azok ellen leghatározottabban foglaljon állást s egyuttal a keresk. minisztert bizalmáról s a kamara támogatásáról biztositsa minderről a minisztert sürgönyileg értesitse s hozzá feliratot intézzen. A közülés ez inditványt nagy lelkesedéssel magáévá teszi. Ezután előterjeszti elnök, hogy a német levantei dijszabás ellensulyozására egy magyar levantei dijszabás via Fiume adatott ki, mely több magyar állomás felvétele által bővittetni fog. A felveendő állomások megjelölésére a kamara megkerestetett, a kamara viszont a területbeli gyárakat s kiviteli czégeket kivánalmaik kifejtésére felhivta. Ugyancsak előterjeszti elnök, hogy a kamara több izben felirt a pénzügyigazgatóságok azon eljárása ellen miszerint a beperelt üzleti váltók után a tőkekamatadót kirótták. Erre a keresk. miniszter egy nagy fontosságu s az egész üzleti világot közelről érdeklő leiratot intézett a kamarához, értesitvén ezt, hogy jövőre nézve a pénzügyigazgatóságok utasitván a tőkekamatadó kivetése előtt a keresk. czégekhez intézni a váltók üzleti természetének igazolása iránt. Ezt a czégek könyvkivonattal könnyen igazolhatják, tehát sok zaklatástól szabadulnak meg s elnök örömét fejezi ki, hogy a kamara eljárását ily siker kisérte. — Bejelenti végül elnök, hogy Gyöngyösön ipartestület van alakulóban s hogy a marosvásárhelyi ujonnan létesitett kamara mükodésének megkezdéséről értesitett s ez alkalomból elnök inditványára a közülés a társkamarát melegen üdvözölni fogja. — Az elnöki előterjesztések befejeztetvén, a napirend vétetik tárgyalás alá. Tudomásul vétetik, hogy a kamara 1891. évi költségvetése 7890 frt kiadással jóváhagyatott, az illetékkulcs három százalékban lett megállapitva. A keresk. miniszter kedvesen vett tudomást arról, hogy a kamara 100 frtot ad a keresk. és iparalapra. — A keresk. mintszternek a reexpedicziő jövőbeni szabadelvübb engedélyezését illető leirata a keresk. szakosztály véleményéhez képest hálás köszönettel vétetik mint olyan, mely alkalmas a vidéki keresk. góczpontok megerősitésére. A leirat ki fog nyomatni s a kereskedők között kiosztatni. Ennek kapcsán Radvány elnök azon nagy horderejü kijelentést teszi, miszerint illetékes helyen lépéseket tesz egy közraktárnak Miskolczon leendő létesitése iránt, miért a közülés Veisz József kamarai tag inditványára a közülés elnöknek egyhangulag köszönetet mond. — Örvendetesen veszi tudomásul, a kamara a keresk. miniszter azon intézkedését, hogy a faminta küldemények 500 kg sulyig s 6_3 m. hosszig a kamara bizonyitványa alapján az A) osztály dijtételei alapján fognak a hazai vasutakon szállittatni. — Jolsva r. t. város piaczi helypénz szabályzata némi módositással fog véleményeztetni. — A bőripari segédgépek beszerzésére vonatkozó leirat közöltetet az ipartestületekkel s társulatokkal, községekkel s a vásárlókat a kamara is támogatni fogja. — Nagy megelégedéssel vétetik tudomásul a keresk. miniszternek az államvasutak miskolcz-füleki vonalán s szárnyvonalain közlekedő személyszállitó vonatok gyorsitása iránti intézkedése, melyet a kamara kért. Az uj menetrend jun. 1-én fog életbe lépni. — A keresk. muzeumban rendezendő agyagipari kiállitást a kamara, melynek területén kiterjedt ily iparág van, melegen támogatja s mindent elkövet iparosainknak a kiállitásban való részvétele érdekében. — A kereskedelmi alkalmazottak orsz. nyugdijintézetének a kamarai ülés elnök inditványára 100 frtot adományoz. — Az iparosifjak részére engedélyezett 300 frt utazási ösztöndij pályázati határ ideje, hogy abban Hevesmegye is részt vehessen, egy hónappal meghosszabbittatik. — A borsodmegyei ipartanácsban Radvány István elnök, Kulcsár Károly iparoszt. alelnök rendes, Pfligler Ferencz és Veith Béla póttagokul ujból megválasztatnak. Végül tárgyaltatott a napirendre utólag tüzött leirat Miskolcz r. t. város közvágóhidi szabályrendeletének véleményezése iránt. Miskolcz város egy a legujabb technikai követelményeknek megfelelő közvágóhidat épit s ez a szabályrendelettől van függővé téve. A kamara az érdekelt iparosok meghallgatása után némi módositással a szabályrendeletet jóvá hagyandónak véleményezi. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést befejezettnek nyilvánitja.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**
Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Nyilttér.*)

Nyilatkozat.

Melynél fogva alólirott ezennel kinyilatkoztatom, hogy a Vigh József megyei árvaszéki hivatalnok urral szemben mult 1890. év októher havában általam a személye ellen elkövetett becsületsértés és rágalmazás: roszakaratu fellovalásból eredt, nevezett urat minden ok nélkül sértettem meg, miért is kötelességemnek ismerem, hogy bocsánatát kikérjem s egyszersmind felkérem, hogy az ezen ügye vonatkozó s ellenem folyamatba tett bünfenyitő vizsgálatot — illetve a folyó hó 9-re kitüzött tárgyalást — beszüntetni s a vádat visszavonni sziveskedjék.

Rimaszombat, 1891. február hó 3. SOÓS LÁSZLÓ.

Előttünk mint tanuk: Frank Ákos, Lányi Lajos.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Meghivás.

A „nyustyai takarékpénztár részvény-társaság“ V. évi rendes közgyülése **1891. évi február hó 15-én d. u. 2 órakor** a takarékpénztár helyiségében fog megtartatni, melyre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghivatnak

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1890. évi üzleteredményről.
2. Mérleg jóváhagyása, — felmentvény megadása és a tiszta nyeremény felosztása iránti határozat hozatal
3. Egy felügyelő bizottsági tag választása.
4. Inditványok.

Kelt Nyustyán, 1891. január hó 25-én.

Az igazgatóság.

Eladó földbirtok és üzlet.

Rimaszombat város határában 22000 □ öl terjedelmü tagositott, kitünő karban levő elsőrendü földbirtok és egy kert eladó; ugyszintén a város legélénkebb forgalmu helyén egy, már 18 év óta fennálló és jó hirnévnek örvendő

szappanos-üzlet

minden hozzátartozékaival együtt — betegség folytán — azonnal átvehető; az üzlethelyiseg örök áron is megvehető

Venni szándékozók értekezhetnek **Konyha Géza** tulajdonossal. 1—3

Hirdetmény.

197. sz. — A **Méhi** községben gyakorolt italmérési jogért megállapitott kártalanitási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkisérlésére s az igények tárgyalására határidőül *1891. évi február hó 21. napjának d. e. 9 órája* a kir. törvényszék 17. számu hivatalszobájába kitüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesittetik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapitott következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék 1891. jan. hó 16.

Fornét kir. törvszéki elnök. **Feledy** kir. törvszéki jegyző.

Keresteti k egy birtokfelügyelő

Lévártra, a ki a számadásokat érti és jó irással bir — Sajátkezü ajánlatokat elfogad **Thuránszky Marczell Egerben.** 1—3

Hirdetmény.

263. szám. — A **Jólész** községben gyakorolt italmérési jogért megállapitott kártalanitási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számu igazságügyminiszteri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkisérlésére s az igények tárgyalására határidőül *1891. évi február hó 26. napjának d. e. 9 órakor* a kir. trvszék 17. számu hivatalszobájába kitüzetett: Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesittetik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapitott következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvszék, 1891. évi január hó 20-án.

Fornét, kir. törvszéki elnök. **Feledy,** kir. törvszéki jegyző.

Haszonbéri hirdetmény.

Jolsva rendezett tanácsu város tulajdonához tartozó erdőben 110 katasztrális holdból álló területből nyerhető **cser- és tölgyfakéreg hámozása** zárt ajánlatok utján bérbe adni szándékoltatik, — minél fogva felhivatnak a vállalkozók, hogy zárt ajánlataikat 800 forint bánatpénzzel ellátva, az e folyó évi márczius hó 15. napjáig, polgármesteri hivatalnak nyujtsák be.

Kelt Jolsván, 1891. január 28-án.

Bazilidesz Gusztáv, h. polgármester.

Hirdetmény.

378. sz. — A **Várgede** községben gyakorolt italmérési jogért megállapitott kártalanitási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számu igazságügyminiszteri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkisérlésére s az igények tárgyalására határidőül *1891. február hó 28. napjának d. e. 9 órája* a kir. törvszék 17. számu hivatalszobájába kitüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesittetik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapitott következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék 1891. jan. hó 27-én.

Fornét, kir. törvszéki elnök. **Feledy,** kir. törvszéki jegyző.

Pályázati hirdetmény.

A sajó-gömöri államilag segélyezett **kisdedóvodai tanitónői állás** betöltése tárgyában pályázat nyittatik, felhivatnak ennek folytán a pályázók, hogy tanitói oklevelüket, valamint az eddigi müködéseikről szóló bizonyitványaikat alólirott iskolaszéki elnökhöz **folyó évi február hó végéig** küldjék be.

Ezen állás a következő javadalmazással van egybekötve:

1. Készpénz fizetés . . . 250 frt.
2. Szabad lakás és kert.
3. Fapénz . . . . . 20 frt.
4. A női kézimunka tanitásért külön dijazás jár.

A megválasztott csak egy évi próbaidő letelte után fog véglegesittetni.

Sajó-Gömör, 1891. január 9-én.

3—3

Záhonyi János, körjegyző, iskolaszéki elnök.

Hirdetmény.

198. sz. — Az **Otrokocs** községben gyakorolt italmérési jogért megállapitott kártalanitási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számu igazságügyminiszteri rendelet 9—10 §§-aihoz képest az egyezség megkisérlésére s az igények tárgyalására határidőül *1891. évi február hó 25. napjaak d. e. 9 órája* a kir. törvényszék 14. számu hivatalszobájába kitüzetett: Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesittetik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapitott következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék 1891. jan. 20-án.

Fornét, kir. törvszéki elnök. **Feledy,** kir. törvszéki jegyző.

Hirdetmény.

379. szám. — A **Hamva** községben gyakorolt italmérési jogért megállapitott kártalanitási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számu igazságügyminiszteri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkisérlésére s az igények tárgyalására határidül *1891. évi márczius hó 4. napjának d. e. 9 órája* a kir. törvényszék 17. számu hivatalszobájába kitüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesittetik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapitott következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék, 1891. január 27.

Fornét, kir törvszéki elnök. **Feledy,** kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

A rimaszombati kir. telekkönyvi hatóságnak a détéri 35., 78., 83. és 117. számu tjkveknek a 675/888. számu igazságügyminiszteri rendelet értelmében eszközlendő helyesbitésére vonatkozólag 1977/890. szám alatt hozott végzése folytán felhivom mindazokat, kik a fentjelzett telekkönyvekben bejegyzett „Tajthy-“, „Borbás-“, „jászapáti Borbás-család“ s „Tajthy közös“ neveken álló ingatlanokhoz igényt formálni kivánnak, a fenti végzéssel a rimaszombati kir. telekkönyvi hatósághoz **1891. évi február 19-ére** tüzött tárgyaláshoz igényeiket igazoló adataikkal jelenjenek meg s illetve adataikat velem közöljék.

Rimaszombat, 1891. február 4.

Medveczky Sándor, ügygondnok.

Felhivás.

A gesztetei 26. és 53. számu tjkvben tulajdonosokként bejegyzett **Balajthy-, Albert-** és **Antal-családok** tagjait felhivom, hogy engem, mint érdekeik védelmére kirendelt ügygondnokot, birtokuk jogi természetéről **f. ev február hó 17-ik napjá'g** informálni annyival inkább siessenek, mert különben az akkorra kitüzött tárgyaláson a telekkönyvi állapot, érdekeikre való tekintet nélkül is, rendeztetni fog.

Rimaszombat, 1891. január 26-án.

Marton János ügyvéd.

Valamennyi külföldi szerektől előnybe helyezendők, a magyar közönségnél különben már legjobb hirnévnek és fokozatos elterjedésnek örvendő, a külföldi labdacsgyárosok óriási reklámja daczára, százezer esetben **tizenö éven** át legjobban megkisérlett és több évelen át a bel- és külföldön nyert tapasztalatok nyomán, csakis növénykivonatból összeállitott **Friedrich János** gyógyszerész-féle

KÁRPÁTI EGÉSZSÉGI LABDACSOK.

Ezek minden tekintetben az egészségre előnyös s biztosan ható gyógylabdacsoknak vannak elismerve; mert a gyakori rosszullét alkamával gyors és biztos segélyt nyujtanak s mint ilyenek a legjobb házi szernek alkalmazhatók.

Ennek folytán, ezen labdacsok minden ártalmas utóhatás nélkül különösen: végbéldugulás és gyomornyomásnál, étvágyhiánynál, szék- és szélrekedésnél, vértódulásnál, fejfájás és fejszédülésnél, máj- és vesebajoknál, valamint az aranyeres betegségnél kitünő hatással birnak; s ezek szabályos gyógykezelése mellett gyomor s bélhurut stb., s ez utóbbi bajok következményei jó eredménnye gyógyithatók. A hirneves és kedvelt **dr. Kvapil** orvos ur által ajánltatnak. — Ezen labdacsok a gyomor- és végbél-nehézségeknél igen jó hatással birnak s különösen a folytonosan ülőéletü embereknél az egészséget, valamint a test üdeséget föntartják. Az emésztést előmozditják s a gyomor-, ideg- s izomrendszert normális müködésbe hozzák, s az epe- és májbetegségek, valamint ezekből kifolyó s az egészségre káros hatásu anyagtól a gyomort egészen kitisztitják, szabályozzák és megkönnyitik a székrekedést, gyorsan és biztosan hatnak, mint hashajtó szer gyanánt minden más hashajtó és gyomortisztitó szert felülmulnak. Megakadályozzák az abnormális savképződést a gyomorban (gyomorégést), a vérben (köszvény- és rheumatikus bajoknál), a hugycsőben és hajszáledényekben (homok- és kőképződést), a hajszáledényeket normális müködésbe hozzák, mi által a vér tisztul s a hugyhólyagban fölolvasztatnak s eltávolittatnak; minek következtében a hugyhólyaghurut és vesebántalmak megakadályoztatnak.

Ezen labdacsoknak a hatásuk gyors és biztos. Hosszabb utazásnál és vidéken való tartózkodásnál bevevésök igen kényelmes s egyaránt fiatal és öreg emberek által szivesen bevehetők s hosszu évek során át hatásukat megtartják.

Szétküldési főraktár: **Friedrich János** gyógyszerésznél **Malaczkán,** Pozsonymegye.

Egy skatulya ára 21 kr., egy tekeres 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bérmentes küldeménynél 5 kr. bélyegdijjal több. Ha a labdacsok árához 20 kr. mellékeltetik, akkor a megrendelt mennyiség az összes birodalomba bárhová bérmentve küldetik.

RAKTÁRAK: Rimaszombaton: Hamaliár Károly és **Ragályon**: Bottka Imre gyógyszerészeknél.

LEGUJABB HÁLAIRATOK: 2—3

Igen tisztelt uram! Az ön kárpáti labdacsainak kitünő jósága annyira elragadta az idevaló közönséget, hogy mindenki róla csak jót és dicséretest mond. Én is, miután nagy emésztetlenségben és dugulásban szenvedek, nem kések igen tisztelt uraságodnál 2 tekereset megrendelni oly kérelemmel, hogy azt mielőbb elküldeni sziveskedjék. — Ó-Moravicza, 1890. okt. 28-án. Tisztelője **Darai Károly.**

Tekintetes ur! Miután az ön kárpáti egészségi labdacsai egy kitünő házi szert képeznek, ezért kérem azokból nekem egy tekereset 6 skatulyával postautánvét mellett megküldeni. — Nagy-Kikinda gőzmalom, 1890. február hó 22-én. **Mayer Miklós,** asztalos.

Tekintetes gyógyszerész ur! Igénytelen soraimmal bátorságot veszek magamnak tekintetes gyógyszerész urat teljes tisztelettel felkérni, kegyeskednék a kitünő hatásunak bizonyult kárpáti egészségi labdacsokból egy tekereset, lehetőleg sürgősen használati utasitással együtt nevemre czimezve postai utánvétel mellett megküldeni. Fogadja tekintetes gyógyszerész ur nagyrabecsülésem mély tiszteletét, maradván Kunhegyes, 1890. április 29. Alázatos szolgája **Molnár Imre,** birtokos.

Tekintetes gyógyszerész ur! Van szerencsém tisztelettelje sen fölkérni, miszerint számomra az ön oly kitünő hatással biró malaczkai kárpáti egészségi labdacsaiból egy tekereset 6 skatulyával minél hamarább postautánvét mellett megküldeni sziveskedjék. Mély tisztelettel Rakoviez, Waldhof, 1890. márczius 3-án. **Folttiny Józ ef,** körvadász.

Tekintetes Friedrich János gyógyszerész urnak Malaczkán. Köszönettel fordulok önhöz a kárpáti egészségi labdacsainak kitünő hatásáért. 1883. évben megkaptam a vérhányást oly annyira, hogy orvosok már rólam lemondtak, és ezeket a kárpáti egészségi labdacsokat kezdtem használni, és mire három tekereset felhasználtam, a vérhányás teljesen megszünt, és azóta mindig használom. Kérem tehát sziveskedjék postautánvét mellett 3 tekereset küldeni. Teljes tisztelettel Veprovácz, 1890. márcz. 3-án. **Lendák Károly.**

Tisztelt gyógyszerész ur! Igen kérem, ha számomra fenti czimre posta fordultával utánvét mellett három tekeres és négy skatulya kárpáti egészségi labdacsokat küldene. Már nehány év óta használom és igen kitünő szolgálatot tesz. Maradtam tisztelettel Zalánkán, (Fehérm.) 1890. április 19.

Özv. Lethenyei Károlyné.

Nagyon tisztelt gyógyszerész ur! Sziveskedjék számomra egy tekereset megküldeni, miután meg vagyok győződve az ön kárpáti egészségi labdacsainak kitünő hatásáról, a mit ezentul számtalanokkal tudatni fogok. Ismét ujból fölkeresem, egy tégely kárpáti köszvény-folyadékot is egy régen szenvedő rokonnak igen dagadt lába és a tagok megerősitésére. Idegfájdalom és dagadás ellen postautánvét mellett megküldeni sziveskednék. Hálás köszönettel Körmend, (Vasm.) 1890. május 6-án. **Balman Rozália,** a körmendi várban.

Tekintetes gyógyszerész ur! Legyen szives és küldjön nekem megint két tekeres az ön kitünő jó hatásu labdacsaiból, melyek nélkül mi — az egész családom lenni nem tudunk. Minden baj ellen igen hasznos, bár legyen az köhögés, gyomor-rontás, kiütődések, főfájás, hurutok; minden ellen csak bárkinek is ajánlom. Ezen kárpáti labdacsokat mi már körülbelül 10 év óta házi szerünknek vagyis orvosunknak tartjuk házunkban. Tehát kérem nekem ezen két tekereset mielőbb megküldeni. — Puchón, 1890. márczius hó 14-én. Tisztelőnője **Obetko Vilmosné.**

Tekintetes ur! Nagyon kérjük sziveskedjék az ön által készitett kitünő kárpáti labdacsokból 6 tekereset utánvét mellett posta fordultával küldeni. Tisztelettel Balassa-Gyarmat, 1890. márczius 23. **Irgalmas nővérek.**

Tisztelt Friedrich ur! Kérem legyen szives részemre 4 tekeres kárpáti egészségi labdacsot küldeni, mert nem tudom nélkülözni, mert csodahatásuknál fogva élvezet még egészséges egyénnek is vele élni, mert ez már többszöri használat után nálam bebizonyult. — Süttön, 1890. szept. 18. Vagyok teljes tisztelője **Varga Mihály,** órás.

Rimaszombat, 1891. Nyomatott **Rábely Miklós** könyvnyomdájában (Losonczi-utcza 29. szám.)